

TILNING JAMIYAT TARAQQIYOTI VA SHAXS MA'NAVIY KAMOLOTIDAGI O'RNI

Xaqnazarova Sayyora

FarDU

Chet tillari kafedrası katta o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17576980>

Til – insoniyat tarixida eng muhim vositalardan biridir. U nafaqat muloqot vositasi, balki jamiyatning madaniyati va taraqqiyoti darajasini belgilovchi ko'rsatkichdir. Til orqali inson o'z fikrini ifodalaydi, bilim oladi, hissiyotlarini boshqalarga yetkazadi. Shu bois, til jamiyat hayotida asosiy ijtimoiy muhitni shakllantiruvchi omillardan biri hisoblanadi. Insonning ma'naviy va intellektual rivojlanishi bevosita til bilan bog'liq. Til – fikrni shakllantirish, dunyoqarashni kengaytirish va ijtimoiy faoliyatni boshqarish vositasidir. Masalan, ona tili orqali bola so'z boyligini oshiradi, jamiyatning qadriyatlari, urf-odatlar, tarixiy tajribalari bilan tanishadi. Shu bilan birga, til shaxsning o'zini ifodalash qobiliyatini rivojlantiradi, kreativ fikrlash va tanqidiy tafakkurga asos yaratadi. Til boy bo'lgan shaxs jamiyatda o'z o'rnini topadi va faol ishtirok etadi. Jamiyat taraqqiyoti tilning rivojlanishi bilan uzviy bog'liqdir. Til nafaqat madaniyat va ilm-fan taraqqiyotining ko'zgusi, balki jamiyatning umumiy intellektual darajasini belgilovchi vositadir. Yaxshi rivojlangan til tizimi jamiyat a'zolarining bilim darajasini oshiradi, ular o'rtasidagi muloqotni mustahkamlaydi va ijtimoiy birdamlikni shakllantiradi. Tarixdan ma'lumki, har bir yuksak madaniyatli jamiyat o'z tilini rivojlantirishga alohida e'tibor bergan. Shu bilan birga, tilning erkin va to'g'ri ishlatilishi ijtimoiy adolat, madaniy uyg'unlik va ilmiy taraqqiyotning asosiy kafolatidir.

Til shunchaki aloqa vositasi emas, balki ijtimoiy hayotning muhim elementidir. U orqali insonlar bir-birini tushunadi, tajriba almashadi, maqsadlar belgilaydi va ularni amalga oshiradi. Jamiyatda tilning to'g'ri ishlatilishi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi, turli millatlar va madaniyatlarning o'rtasidagi muloqotga ko'priklar vazifasini bajaradi. Ona tilining rivojlanishi milliy ongini mustahkamlash, tarixiy merosni saqlash va kelajak avlodga yetkazishning eng samarali yo'lidir.

O'zbekiston misolida ham tilning jamiyat hayotidagi o'rnini beqiyosdir. O'zbek tili davlat tili maqomiga ega bo'lib, mamlakatning siyosiy, ta'limiy, madaniy va maishiy sohalarida faol qo'llanilmoqda. Bugungi kunda o'zbek tilida so'zlashuvchi insonlar soni 30 milliondan ortiq bo'lib, bu til dunyo miqyosida ham muhim o'rin egallab bormoqda. So'nggi yillarda davlat tili to'g'risidagi qonun takomillashtirilayotgani, tilni raqamli texnologiyalar muhitiga moslashtirish ishlari olib borilayotgani o'zbek tilining ijtimoiy mavqeini yanada mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Til ta'lim tizimining asosi bo'lib, inson tafakkurining shakllanishi ham unga bog'liq. Bola ona tili orqali o'rganadi, fikr yuritadi va dunyoni anglaydi. Shu bois ta'lim jarayonida tilni chuqur o'rgatish, uning adabiy me'yorlarini singdirish dolzarb masala hisoblanadi. Shu bilan birga, zamon talabiga ko'ra, o'zbek tili bilan bir qatorda chet tillarini o'rganish ham yosh avlodning dunyoqarashini kengaytiradi, ularni global axborot maydoniga olib kiradi.

Til taraqqiyot omili sifatida ham muhim o'rin tutadi. Har qanday ilmiy, siyosiy yoki iqtisodiy yutuq til orqali ifodalanadi va ommaga yetkaziladi. Bugungi kunda o'zbek tilining internet tarmoqlarida faol qo'llanilishi, yangi terminlarning paydo bo'lishi, elektron lug'atlar, mobil ilovalar va dasturlar yaratilishi – tilimizning raqamli davrga moslashib borayotganidan

dalolatdir. Shu bilan birga, davlat miqyosida o'zbek tilining xalqaro nufuzini oshirish, uni global ilmiy va madaniy muhitda tanitish bo'yicha ham izchil ishlar olib borilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, til – millatning yuragi, jamiyatning ruhiy va ma'naviy ustunidir. O'zbek tili bugungi kunda mamlakat hayotining barcha jabhalarida asosiy aloqa vositasi sifatida mustahkam o'rin egallagan. Tilni e'zozlash, uni sofligicha asrash, yosh avlodga to'g'ri o'rgatish – bu xalqning o'z madaniyatiga bo'lgan hurmatidir. Til bor joyda millat yashaydi, millat yashagan joyda esa jamiyat barqaror rivojlanadi.